

2 | 1937

N-am scris cam demult. Nimic nu m-a îmbărbătat să mă țin de cuvânt și să continui jurnalul. Ce s-a întâmplat de atunci? Amicul Vladimir nu-mi plătește justa despăgubire pe care eu căutam să i-o smulg – în urma părăsirii aulei porcării publicistice ce se cheamă Vremea. Am învățat însă din plecarea de la Vremea un lucru: nu se poate conta pe solidaritatea lichelelor plumitive. Fiecare caută să tragă cât mai mult și mai mare folos, atât cât poate dintr-o situație provizorie. Al doilea: oamenii n-au încredere decât în acei care iau de sus. Omul care nu exploatează și nu se lasă exploatat este – mi se pare – o invenție utopistă, o acțiune care n-are curs și probabil că nici nu va avea. Ce concluzie trag eu din trista mea experiență din ultimele luni: aceea pe care am tras-o întotdeauna, în decursul celor 16 ani de când fac publicistică militantă și nu trăiesc decât din scrisul meu. Nu funcționează nici solidaritatea profesională, nici solidaritatea de clasă. (n. 1949 nici astăzi, când supraviețuiesc încă tipuri trecute nu poate fi vorba de solidaritate profesională – cât privește pe cea de rasă – fugă la B., președintele Comunității în pragul dezlănțuirii fasciste). Contează numai relațiile personale pe care le ai și dacă știi să te declare „Chiril monitorul” și să-i scrii pe ceilalți pe tablă ca foarte-foarte obraznici.

Se culege Trustul. Să vedem ce va ieși și din asta. Ar trebui să mă apuc de Insula dragostei și să mai las gazetele (Ce vroiam să spun: să nu citesc atâtea. 1949). Mă pun la curent cu situația politică mărunță la zi, dar neglez în schimb altele. Deocamdată atât.

5 | 1937

Foarte plictisit și amărât în sinea mea, în ultimele două zile, după discuția cu B. (Să fie B., întâlnit în biroul lui Donici?) acest dobitoc bogat și laș ajuns să conducă – vail – politica evreilor români. Mi-a făcut praf materialul. Dar va trece asta. Chestia este că nu știu ce perspectivă de viitor se deschide înaintea mea. Nu sunt integrat în nici o colectivitate (Ce naive cuvinte! 1949). Întâmplarea a făcut să trăiesc în confort (întâmplarea sau voința proprie? 1949) și să-mi fie teamă de ceea ce s-ar putea întâmpla – adică să-mi tulbure obisnuințele (voiam să scriu tabieturile 1949). Când mă gândesc în urmă cu zece ani, parcă eram mai slab atunci ca astăzi și parcă mai puțin încrezător în viitor. Puțină disciplină, băiatule, și renunțare la viața comodă! Și de acum înainte, mai puțin despre tine și mai mult despre idei.

I. Poate o nouă prosperitate să rezolve drama jidanismului. Antisemitismul nu devine speranță decât în timpuri de criză și cataclism social în perspectivă.

II. Rezolvă comunismul drama vieții dincolo de poezie? Ce este, în definitiv, cu Rusia de azi? (Ce înseamnă a avea totuși victoria textelor de a doua mână și nu a cunoaște textele originale Marx-Engels, Lenin-Stalin, pentru a judeca just. 1949).

III. Este minciuna inerentă firii omenești și trebuie stărpită minciuna în relațiile dintre oameni.

IV. A nu mai scrie articole cu teme bizuite pe sloganuri moderne, ci pe adevăruri mai adânci.

Cele zece porunci pe care trebuie să mi le impun

1. A renunța la confort cu orice

Ion Călugăru

Fragmente de jurnal (2)

preț și orice sacrificii.

2. A mă întări trupește.

3. A gândi clar, curajos.

4. A spune tot ce gândesc.

5. A mă îndoii de tot ce mi se afirmă.

6. A nu spune un cuvânt înainte de a-l fi cântărit.

7. A nu crede că demnitatea făcută și fardată e o supremă noblețe.

8. A umbla mai mult pe jos și a privi pe oameni drept în față.

9. A scrie numai cu țel precis.

10. Toate pomenite de mai sus plus a zecea care trebuie să cuprindă toate la câte eu n-am gândit.

Seunse anunță că Unamuno ar fi fost împușcat. Omul acesta de 70 de ani cât a fost maltratat în ultimele luni ... (Am întrerupt la începutul lui iunie. Am fost la Satu-Mare și Sălaj. M-am întors. Acum rescriu) ... fiindcă a simțit că el nu este nici alături de rebeli, nici alături de guvernamentali. Bietul bătrân, cum n-a înțeles el că visătorii și comentarii vieții n-au cătare într-o epocă sălbatecă, dureroasă ca a noastră! (Trebuie să revin. 24 VI 1949. Că adjectivele arată poziția mea de atunci, de speriat în fața evenimentelor. Era frica de necunoscut. Și câte erau ignorate de mine atunci! Cum stăteam în afară de viață! Cât mă abstractizam și-mi cultivam eu însumi slăbiciunile! De ce nu mă mai gândesc la copilărie?)

14 | 1936

Am fost foarte amărât cu editorul meu. (Ciornei. Astăzi când îmi amintesc de acest gen de escroc și ignorant care era editor îmi spun: uite ce a fost posibil în societatea în care ai apucat să te dezvolți și te-ai închircit serios în tine ca melcul în găoace!) „Copilăria unui netrebnic” nu s-a vândut, pretinde el, și caută să mi-o vândă prin coșari. Am fost parcă paralizat zilele acestea. Aproape două decenii de viață anarhică – chiar două decenii dacă

pun anul 1916 ca piatră de hotar – se răzbuună acum. Am trăit neconținut, din copilărie până acum, într-o neconținută panică. Mi-a fost frică de societate, mi-i frică de oameni. Mi-i frică mai cu seamă de oamenii cu care am relații mai strânse. Nu sunt un ins cu o umoare egală. Din această pricină sufăr de o excesivă mândrie ce se răzbuună, în primul rând împotriva mea. Dar am să continui, poate, disează. Până atunci, să notez că trebuie neapărat scrisă „Urangutania”, poveste fantastică și totuși adevărată. Bietul Oscar e în agonie. Boala lui Schultze. Aseară a fost la mine o licheluță. Scărbă. (n. 1949 Trebuie să notez că titlul de „Urangutania” mi-a fost sugerat de Bonciuc. El zicea: Maglașitenland. Și nu vedea decât aparențele. M-am lăsat furat. De aceea Urangutania n-a avut adâncime.)

15 | 1936

Izolarea evreilor. Se urmărește izolarea evreilor din viața socială, economică, politică, culturală. Cred că este și nu este o simplă diversivitate. De fapt, ideea aceasta se plimbă demult prin cercurile rasiste evreiești europeno-americane. Dar a început să fie pusă în practică în Germania. Un bine sau un rău, să vedem. Cert este că era de așteptat. Și că de vină sunt și evreii, cu temperamentul lor inegal, și ceilalți care nu vor să înțeleagă că a trîșa cu psihologia și a crea complexe de inferioritate acolo unde nu e nevoie (Cum este un om influentat de nevralgie că până și în scris se simte presiunea? 1949) e o primejdie și pentru evrei și pentru popoarele în mijlocul cărora trăiesc. Nu numesc îndestul situația din Germania, dar o cunosc relativ pe cea din România. Aici, evreii au trăit de fapt izolați, de când s-au pomenit în țară. Numai o pătură înaltă a întreținut contactul nemijlocit cu poporul românesc. La început, cred că evreii doreau această izolare, fiindcă simteau o superioritate culturală asupra popu-

lației majoritare. Cu vremea, raportul de forțe s-a schimbat. Au vrut să intre în comunitatea românească, dar n-au fost primiți. Înainte de război (1916!), s-a practicat un antisemitism administrativ, arbitrar și neghiob pe care îl resimțeau mai ales clasele dezmoștenite (Și aici limbaj al timpului. Ce înseamnă „clase dezmoștenite”? 1949). De la 1921, antisemitismul, sub influența ideologiei rasiste germane, a devenit intelectual. Curentului de asimilare, de cooperare cu și fără rezerve evreiesc, i s-a răspuns cu o violentă și sălbatecă reacție a studenției manevrată de poliție și de capitalismul liberal (n. 1949 Cum vedeam eu atunci chestia evreiască determinat de gândirea idealistă, de aparențe, de încercări de idei prinse din presa burghezodemocratică? Influențe de gândire rasistă, lipsă de judecată proprie și de adâncime științifică a problemei.) Antisemitismul se bucură de favoarea întregii mase majoritare (de unde?) fiind un resentiment comun și fără consecințe neplăcute (Asta înseamnă logică trasă de păr. Sofism de infatuare mic burgheză). Un antisemit este un om care are o dublă carieră asigurată: ovreii

bogați caută să-l corupă, iar partidele să-l utilizeze. Dacă antisemitismul ar fi pedepsit de lege, dacă ar exista măcar temerea că există o opinie publică ce sancționează demența și escrocheria, încă mulți s-ar opri să fie. Dar e un sport atât de ușuratec și un fel de „socialism” care nu angajează la nimic (După acerba beție cu socialismul 1949) că este un păcat ca tânărul de viitor să nu treacă și pe aici. Asta însă a fost altădată, când antisemitismul era oarecum idilic și inoperant. Când profesorul A. C. Cuza, acest armean vicelan, rău, lipsit de demnitate și de bună credință era gustat numai de secăturile entuziaste care n-aveau nici o situație sau de parlamentarii români al căror nivel cultural și mai cu seamă moral a fost pururea scăzut. În dorul lui Cuza, micul profet cu făcălie și-a înălbit o generație care a găsit porțile instituțiilor de stat închise și pungile jidovenesti de asemeni. Din pricina crizei economice s-au făcut o seamă de transferuri de avere. Jidanii bogați ca Blank, Zissu nu mai puteau plăti, nu mai puteau fi niște găște de jumult (Atunci 1937 mă gândeam la alde Nae și Seicaru 1949). Atunci, toți pungașii – așa zișii intelectuali – care mișunau în jurul finanștilor evrei, au trecut la dreapta. Unul din aceștia poate fi socotit Nae Ionescu, profesorul. M-am oprit aici, fiindcă pe aceluși l-am urmărit mai îndeaproape. Ciudat! (De ce ciudat? 1949) Plin de ambiție și mai cu seamă de demnitate, însă care se teme să frizeze (de unde prilejuri s-a dovedit că a știut să-și facă palat și să umble cu Mercedes Benz dat de Hitler? 1949), inteligent și sofist, logic și puțin nebun, noroc peste fire, dar și urmărit de ghinion (de unde? Teoria lui Vinea 1949). Cu o viață familiară falsă și cu complexe de inferioritate accentuate: trecând de la extrema simplitate și de la relațiile de camaraderie la situația de țigan stăpân (Am mai pățit și cu alții de după 23 august 1944. n. 24. VI. 1949). Cu calități mari, dar și dominat de poftă care îi strivesc calitățile.

Text îngrijit de
Gabriela GĂRMACEA

Religie și globalizare

În peisajul ambiguu al globalizării mondiale, evoluțiile actuale par marcate de o pierdere în bună măsură, a sensului sacralului, de instituirea unei spiritualități imanente, desacralizate, ce oferă doar iluzia existenței, a semnificației, de invazia insignifiantului și deosebita preocupare de organizare a sa cât mai riguroasă. Pe calea de la ființă la bunăstare, totul devine marfă, totul nu este altceva decât un consumatorism ieftin și grăbit, iar spectacolul mediatic ținteste dependența și manipularea maselor. Realitatea în globalizare aparține autolimitării, însingurării, fragmentării multicolore care a creat omul recent, globalizat. De fapt, asistăm la instituirea Apocalipsei, la începutul autodistrugerii lumii create de mintea noastră, după chipul și întru asemănarea noastră. Apoi, așa cum spunea cineva, „vom vedea un cer nou și un pământ nou, pentru ca viața omului să redevină Viața lui Dumnezeu”. Din păcate, principiile biblice, integritatea, cinstea, dragostea de aproapele și dragostea de Dumnezeu, poziția pro-viață și pro-familie, nu au ce căuta în viața publică. Ele trebuie să aparțină doar unei categorii distincte, numită „religie”, pentru că altfel, vin în conflict cu hedonismul și relativismul moral, practicate în toate sferele societății, inclusiv în cea politică. Globalizarea, care aduce în prim plan ideologii și concepte noi, golește omul de conținut, îl transformă într-o entitate vidă care refuză transcendența și adoptă, o nouă „formă fără fond”.

Romulus Dan BUSNEA